

Úvodní slovo

Předkládaný sborník je jedním z šesti plánovaných tištěných výstupů projektu *Další vzdělávání pracovníků v oboru filologicko-areálových studií*, který je spolu-financován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky. Jedním z cílů projektu je vzdělávání akademických pracovníků formou přednáškových cyklů, workshopů a seminářů. Sborník v sobě zahrnuje referáty, které zazněly na dvou jednodenních workshopech organizovaných v rámci zmíněného projektu. Jde o workshopy *Česko-slovensko-maďarské vztahy a souvislosti*, jež se konal 3. listopadu 2009, a workshopu *Česko-slovenské kulturní vztahy po roce 1989: návaznost a změna*, který proběhl 9. prosince 2009.

Tato aktivita navazuje na dlouholeté projekty a vědecko-pedagogické koncepce Ústavu slavistiky Filozofické fakulty Masarykovy univerzity a jeho odborných kabinetů, zejména Kabinetu hungaroslavistiky a později také Kabinetu a Semináře filologicko-areálových studií, jež sahají v podstatě do roku 1997, kdy tu vznikala samostatná a originální koncepce integrované žánrové typologie a areálových studií, která měla řadu důležitých publikačních výstupů, mezi nimi také trojici svazků uveřejněných za spolupráce Ústavu slavistiky Vídeňské univerzity.¹ Právě tehdy krystalizovalo i brněnské pojetí střední Evropy a Ústavu slavistiky jako badatelského centra středoevropských výzkumů integrující nově etablovaný samostatný a

---

¹ Litteraria Humanitas XI. Crossroads of Cultures: Central Europe, Kreuzwege der Kulturen: Mitteleuropa, Křižovatky kultury: Střední Evropa, Перекрестки культуры. Средняя Европа. Ed.: Ivo Pospíšil. Masarykova univerzita, Filozofická fakulta, Ústav slavistiky, Brno 2002. Comparative Cultural Studies in Central Europe. Editors: Ivo Pospíšil (Brno), Michael Moser (Wien). Ústav slavistiky Filozofické fakulty Masarykovy univerzity v Brně, Brno 2004. Litteraria Humanitas XIII. Austrian, Czech and Slovak Slavonic Studies in Their Central European Context. Editors: Ivo Pospíšil, Michael Moser, Stefan M. Newerkla. Ústav slavistiky Filozofické fakulty Masarykovy univerzity, Brno 2005.

specifický obor slovakistiky, jenž zahájil tradici každoročních česko-slovenských konferencí a jejich publikačních výstupů *Brněnské texty k slovakistice*. Česko-slovenský vztah kulturní, jazykový, literární a geopolitický se zde vždy chápal středoevropsky, a postupně se tak utvářela představa středoevropského česko-slovensko-maďarského trojúhelníku, k němuž se do konečného čtyřúhelníku připojoval i kulturní prostor polský. Takto byly koncipovány zejména některé svazky a studie.²

Budování filologicko-areálových studií, rozvíjení jejich obsahového a metodologicko-metodického potenciálu a také hledání hranic tohoto nového oboru nutně vycházelo a vychází z konkrétních evropských areálů a jejich významu. Areál střední Evropy je pro nás jako Středoevropany přirozenou startovací plochou pro svůj multikulturalismus před multikulturalismem, pro složitou minulost a ještě složitější přítomnost, pro svou kontroverznost i spění k harmonii, vzájemnost i nezájemnost a pro svá loci communes je vlastně staletou laboratoří zvrásněného historického vývoje kulturně geopolitického areálu, jakých ve světě není mnoho. Odtud jeho klíčový význam pro budování filologicko-areálových studií. Jak ukazují příspěvky tohoto svazku, byli si toho jejich autoři dobře vědomi.

Ivo Pospíšil, Josef Šaur, koeditoři

---

² Česko-slovenské vztahy v slovanských a středoevropských souvislostech (Meziliterárnost a areál). Brněnské texty k slovakistice IV. Editoři: Ivo Pospíšil, Miloš Zelenka. Ústav slavistiky FF MU, Brno 2003. Česko-slovenské vztahy, Evropa a svět. Brněnské texty k slovakistice VI. Eds.: Ivo Pospíšil, Miloš Zelenka. Slavistická společnost Franka Wollmana a Ústav slavistiky FF MU, Brno 2004. I. Pospíšil: Slovenská, česká a polská literatura, globalistická regionalistika a euroregiony. In: Česko-slovenské vztahy, Evropa a svět. Brněnské texty k slovakistice VI. Eds.: Ivo Pospíšil, Miloš Zelenka. Slavistická společnost Franka Wollmana a Ústav slavistiky FF MU, Brno 2004, s. 135–146. I. Pospíšil: Úvaha k česko-slovensko-maďarsko-(polskému) troj(čtyř)úhelníku. In: Třináct let po/Trináct' rokov po. Brněnské texty k slovakistice IX. Eds: Ivo Pospíšil, Miloš Zelenka, Anna Zelenková. Ústav slavistiky Filozofické fakulty Masarykovy univerzity, Brno 2006, s. 222–229. Zkráceně: Zrkadlenie/Zrcadlení. Česko-slovenská revue, roč. 4., 3. číslo, 2007, s. 89–94.